

1 / 227

■ Ianuarie 2022
■ Anul XX

Cafeneaua literară

supliment **ARTE
POETICE**

Virgil DIACONU - RECEPTAREA ACTUALĂ
ȘI DESTINUL POEZIEI LUI MIHAI EMINESCU.
CELĂLALT EMINESCU
Robert ALTER - ARTA NARAȚIUNII BIBLICE

Poeme dintr-un univers închis

Scris în anul de început al pandemiei, noul volum de versuri semnat de **Ionuț Caragea*** aprofundează temele dintotdeauna ale poeziei (viața, moartea, dragostea, singurătatea ș.a.), cu accent pe condiția umană. Retragerea forțată din lume, claustrarea între patru pereți și lipsa comunicării cu ceilalți au ca rezultat focalizarea pe sine ca singur supraviețuitor, prin scris, al apocalipsei: „strada se îmbolnăvește/ de lipsa pașilor// (...) o mască, pe jumătate/ înecată în baltă/ îmi smulge un zâmbet amar// trag perdeaua/ mă așez pe canapea/ și mă vaccinez cu poeme” („Lockdown”); salvarea de acolo vine, de la „poezia, adevărata poezie/ fără nici un fel de paradă de modă/ îmbrăcată doar în albul pur al hârtiei/ ca o mireasă așteptându-și/ adevăratul cititor” („Albul pur al hârtiei”). Cum „în fiecare poet sălășluiește un Iov”, poezia autentică se naște din suferință: „și rana din care/ poezia țâșnește/ și inundă hârtia,/ cine o sapă?” („Fântâna”).

Poemele sunt adesea radiografii ale sinelui într-un univers poetic pe cale să se nască din „valurile de întuneric ale absenței”; în ipostază de căpitan „pe corabia/ cuvintelor fantomatică”, poetul se orientează în increat, în ceea ce preexistă formei poetice, doar după tainice mișcări cosmice: „o nenăscută stea/ mă ghidează/ pe bolta unui cer nenăscut” („Căpitan”).

Înzestrate cu toate atributele unei ființe, poemele au câteodată reacții ostile („un poem care latră/ ca un câine-n pustiu”), alteori se încapățânează să dea un alt sens cuvintelor din care sunt compuse ori sentimentelor pe care le exprimă: „ah!/ atâta zbatere/ dar unii văd doar cuvinte!”; iubirea, conotată ca durere și vis, intră în paradigma irealității: „o lacrimă iubind răsăritul/ o durere așteptând inserarea/ un vis, o netrăită veșnicie/ bătând la porțile realității/ din ce în ce mai virtuale” („Unii văd doar cuvinte”). În imaginarul poetic, multe dintre cuvinte par a face parte dintr-un bestiar, sunt periculoase, viclene și, atunci când se află în situații limită („toate cuvintele/ rămase pe drumuri/ strivite de pași, înghițite de umbre”), își recapătă suflul războinic primar: „să simți cuvintele cum mușcă din carne/ cu dinții lor ascuțiți” („Magia cuvintelor cu dinți ascuțiți”).

Ionuț Caragea este cunoscut nu numai ca poet, ci și ca autor de aforisme, premiat la nenumărate festivaluri internaționale, așa că definițiile poetice întâlnite în acest volum nu sunt o surpriză: „viața/ această nedorită înfrângere/ în care sufletul meu/ poartă poemul/ ca pe un steag al capitulării” („O secundă în plus”); sau „glasul oceanului infinit” („Limax”); „dragostea/ acest vârtej pentru corăbii/ naufragiate pe oceanul/ supremei absențe”; „tu, poezie,/ blestem răscolitor/ fulger neodihnit/ ce scormonește-n/ adâncuri/ hulă a sângelui/ erodând falezele inimii/ vânt turbat/ desfrunzindu-mi oasele/ de amintiri” („Nevoia de primenire”).

Timpul apare într-o descriere amplă, redactată în stil clasic: viclean, flămând, frate cu moartea, dorit, urât, hulit, iubit, el reprezintă chintesenta ființei poetice: „Încet este timpul când plângi de durere,/ Grăbit este timpul când este plăcere,/ Turbat este timpul când mușcă din tine,/ Frumos este timpul, dar nu mai revine” („Timpul”).

Absența – cuvântul cu cea mai mare frecvență în primul ciclu, „Cod roșu de furtună în suflet”, intră adesea în câmpul semantic al singurătății și al morții; „codul roșu”, ca metaforă a pericolului iminent, dezvoltă o retorică prin care, de fapt, se punctează evidențele, fie că referirea se face la actul de creație, la bagajul emoțional sau la conținutul ideatic. Structura dialogică – de fapt, monologul adresat – cuprinde întrebări cu răspunsul inclus în dezvoltări poetice surprinzătoare ca

dinamică: „tu știi că te-am cules/ frânturi de iluzii și gânduri/ și te-am închis în inima mea/ închisoare de maci?// tu știi că sculptez/ chipul lui Dumnezeu/ în inima de piatră a lumii?// tu știi că e cod roșu/ de furtună/ în sufletul meu?” („Cod roșu de furtună în suflet”).

Câmpul semantic al călătoriei pe mare: corabie, orizont, ancoră, naufragiu, insule plutitoare („Cel mai frumos naufragiu”) face parte, ca și în alte volume semnate de IC, dintr-o recuzită poetică mai curând de tip simbolist, ceea ce justifică și o sumă de chemări cu valoare stilistică, incluse în structura monologului adresat: „viață, te duci/ ca o cenușă purtată de vânt/ ca o corabie traversând/ un ocean de iluzii/ spre portul liniștit/ al unui oraș locuit/ doar de îngeri” („Amintiri îngenuncheate în versuri”).

Profund liric și filosofic este poemul-enunțiat intitulat „Contabil”: „tu – suflet, inimă, lacrimă, speranță îndoliată, sânge, vis, privire înfometată, aripă de lumină, aripă de întuneric, zbor îngenuncheat, lumânare – , semanteme puse în ecuație cu sinele poetic: „și eu,/ același contabil ocupat/ cu dubla înregistrare/ a sentimentelor”. Tonul elegiac poate să-l surprindă pe cititorul obișnuit cu poemele actuale, redactate într-un limbaj frust și cu aglomerări narative care șterg granițele dintre genuri și specii literare.

Actul de creație include metempsihoza ori, câteodată, ritualurile șamanice necesare pentru descoperirea esenței ascunse a propriului eu: „în fața mea o oglindă/ îmi mângâie aripile/ în spatele meu o oglindă/ trage cu dinții de umbră// a fi sau a nu fi zbor?/ aceasta-i întrebarea// și-n mine se pornește/ ritualul șamanic/ al sângelui// și sufletul fumează/ pipa păcii/ cu celălalt eu” („Ritual șamanic”). „Elegiile morții” și zadarnicele „căutări/ prin amneziile timpului”, dar și oboseala, beția, tristețea, boala nu schimbă paradigma poetică, așa cum se crede că a făcut-o perioada de „lockdown”, ci sunt acumulări care vor duce, în final, la triumful elementelor vitale: „Revoluția sângelui”; după spectacolul dezolant al unei lumi în care poezii „dorm cu sabia-n teacă/ și câte inimi mai bat în surdină/ îmbătându-se cu propriul sânge?” („Revoluția sângelui”), urmează resurecția de tip orfic, căci, sugerează poetul, până și Odiseu a reușit să se întorcă, în cele din urmă, în matricea îndelung răbdătoare: „cuvântul/ precum ancora/ aruncată în negrul abis/ nu mă lasă să plec/ și stau la suprafața/ propriului sânge// vântul îmi șoptește/ un cântec străvechi/ iar eu îl îngân/ mai rezist, mai rezist!” („Preludiul unui naufragiu etern”).

Valeria MANTA TĂICUȚU

* Ionuț Caragea, „Cod roșu de furtună în suflet”, Editura Fides, 2021